WIKIPEDIA

Francuski jezik

Francuski jezik (ISO 639-3: fra (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=fra)) je jedan od romanskih jezika koji se prvenstveno koristi u Francuskoj i njenim prekomorskim departmanima i teritorijima, u Belgiji (uz flamanski i njemački), Luksemburgu (uz luksemburški i njemački), Monaku i Švicarskoj (uz njemački, talijanski i retoromanski), u Kanadi (poglavito u pokrajini Québec) te u bivšim francuskim i belgijskim kolonijama. Uslijed postojanja različitih standardnih varijanata francuski jezik se u sociolingvistici klasificira kao policentrični standardni jezik. Njime se koristi 90 milijuna stanovnika na Zemlji kao prvim jezikom i preko 210 milijuna ljudi kao drugim jezikom, pa je s ukupno više od 300 milijuna frankofona (službeni dokument Međunarodne organizacije Frankofonije iz 2018. godine)[1] (http://observatoire.francophonie.org/2018/synthese.pdf) po brojnosti govornika francuski jezik peti na svijetu.

Francuski jezik Français	
Države **govorenja:**	Francuska, Belgija, Kanada, Švicarska i 47 drugih zemalja
Regije **govorenja:**	Uglavnom Zapadna Europa, Sjeverna Amerika i Afrika
Broj govornika:	materinski jezik: 90 milijuna uključujući strane govornike: 300 milijuna
Rang:	5.
Razredba:	indoeuropski italički romanski zapadnoitalski galoromanski oïlski **francuski**
Jezični kôd	
ISO 639-**1**:	fr
ISO 639-**2**:	fra (T) / fre (B)
ISO 639-**3**:	FRN

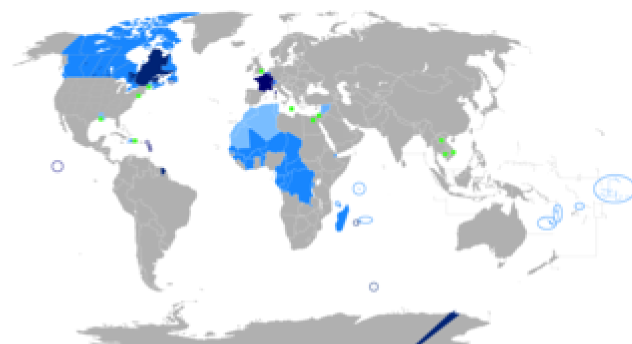
Vidi također: Jezik | Jezične porodice i jezici | Popis jezika po kodnim nazivima |Dodatak: Popis jezika

Sadržaj

Mjesto francuskog jezika u svijetu

Iako je drugi po broju govornika među romanskim jezicima (iza španjolskog), francuski jezik je i dalje, geopolitički gledano, jedan od najznačajnijih jezika. I dok je još u 19. stoljeću (i na početku 20. stoljeća) uživao status glavnog svjetskog jezika[nedostaje izvor], tijekom 20. stoljeća francuski je drastično izgubio na važnosti, do te razine da ga se katkada (neutemeljeno) zna svoditi samo na jezik kulture i diplomacije.

Međutim, osnivanjem i djelovanjem Međunarodne organizacije Frankofonije (L'Organisation Internationale de la Francophonie) (kraće: Frankofonija), različitim vrstama suradnje Francuske i Belgije s bivšim kolonijama, promoviranjem francuskoga u svijetu, te prije svega brzim demografskim rastom velikog broja zemalja članica Frankofonije i opismenjivanjem stanovništva u istima (pretežno onima smještenima u Africi- poglavito zemlje Magreba, ali i druge, u kojima je francuski obično jedan od službenih jezika) trend stagnacije francuskog je zaustavljen, pa se u posljednjih par desetljeća mogu primijetiti posve drukčija kretanja.

Francuski jezik u svijetu:
-tamno plavo: materinji jezik;
-plavo: administrativni jezik;
-svijetloplavo: jezik kulture;
-zeleno: frankofone manjine.

Prema najnovijim podatcima francuski jezik uči 89 634 000 ljudi u svijetu*[nedostaje izvor]* (porast od gotovo 10% u 7 godina - od zadnjeg istraživanja 1998.), što ga čini drugim najviše učenim svjetskim jezikom (odmah nakon engleskog)*[nedostaje izvor]*. Od toga broja 37,26% se odnosi na subsaharsku Afriku, 30,9% na Europu, 20,1% na Sjevernu Afriku i Bliski Istok, 9,47% na Sjevernu i Južnu Ameriku, a 2,25% na Aziju (bez Bliskog Istoka) i Oceaniju.

> Prema najnovijim istraživanjima i najnovijoj Ethnologue publikaciji, francuskim jezikom u svijetu govori oko 285 milijuna ljudi, od toga ga oko 80 milijuna koristi kao maternji jezik (Francuska, Kanada, Švicarska, Belgija i brojni gradovi u Africi poput Abidžana u kojima je francuski došao na mjesto prvog, a ne drugog jezika kao u drugim afričkim gradovima i državama koji su nekoć bili dio belgijskog ili francuskog kolonijalnog carstva).

Kratak pregled francuske fonetike

Samoglasnici

Glas koji se čuje Kako se piše

[a]= a

[u]= ou

[i]= i, y

[o]= o, au, eau

[e]= è, ê, ai, ei (u principu e s kvačicom (osim é))

[é]= (isto kao i e, samo su malo usta razvučenija, može se čitati isto kao i e) é, ed, ez, er (na kraju riječi, npr parler i parlez se izgovaraju [parlé]

[ü]= (ili fućkajuće i), kaže se i, samo se skupe usne u krug kao da će se reći u

[ø]= (ili muklo e), englesko e u the= e (bez ikakve kvačice, osim kad je prvo slovo u riječi, tad se čita normalno), eu

[ö]= (ili muklo eu). Glas sličan hrvatskom poluglasu ugh, kada je netko zbunjen, kad se ne zna što je neko rekao, ugh = eu, œ, (npr. provocateur [provokat r]

a, o i ö imaju 2 verzije otvoreniju i zatvoreniju, ali se na to manje-više ne obraća neka pažnja

Nazali u francuskom su samoglasnici koji ti se sastoje od kombinacije nekog samoglasnika +n ili m, s time da ti se n (ili m) pročita tiho, ili da se skoro uopće ne čita

Nazali

Glas koji se čuje Kako se piše

nazalno u (čita se a s zaobljenim usnama+ tiho n)= un, um

[ẽ] (a + tiho n)= ain, ein, aim, eim, in (općenito neki samoglasnik(ili ništa čak +in)

razlika između nazalno u i ẽ je nestala u govornom francuskom, tako da se oboje mogu pojednostaviti kao a + tiho n.

[õ] (o + tiho n)= on, om

[ã] (o s razvučenim ustima + tiho n)= an, en, am, em

razlika između [õ] i [ã] je da su kod prvog usne zaokružene, kao kod pravog o, a kod drugog razvučene kao u a, ali u brzom govoru se to neće opaziti.

ako je slučajno n ili m duplo npr. vienne onda ti glas nije nazal i čita se normalno [vjen] ako iza n ili m postoji drugi samoglasnik, glas nije nazal i čita se normalno npr. ananas [anana] glagoli u trećem licu prezenta dobivaju nastavak –ent, koji se uopće ne čita (iznimka)

Specijalne kombinacije

Glasovi koji se čuju Kako se pišu

[j]= i +samoglasnik (npr. ie=je)

[wi]= ou+i (npr. oui [wi])

[vi]= ui (npr. huit [vi])

[wa]= oi (npr. moi [mwa])

Kombinacija ay se čita kao ai+i dakle ej. Općenito y je kao 2 i (ali to nekada ne dođe do izražaja). Ako su na samoglasniku 2 točkice, kombinacija samoglasnika se ne čita, već se čitaju odvojeno, npr. noël [noel]

Suglasnici

Manje-više isti kao i hrvatski (s time da se h ne čita, te ima i još neke razlike)

Glas koji se čuje Kako se piše

[š]= ch

[k]= qu, k, c (uvijek osim ispred e & i)

[g]= g (uvijek osim ispred e & i)

[nj]= gn

[r] (malo se drugačije izgovara, vuče na rh) =r

[f]= f, ph

[s]= s, c sa cedillom (kvačicom ispod slova), c ispred e & i

[z]= s između samoglasnika, z

[ž]= j, g ispred e & i

dupla slova se čitaju kao i da je samo jedno napisano

Specijalne kombinacije

Glasovi koji se čuju Kako se pišu

[ej], [aj]= ail, eil, eille, aille, ille, il (npr. chandail [šãdaj], vermeil [vrmé], grisaille [grizaj], viellard [vjejar], versailles [versaj], soleil [solej])

[s]= ss između samoglasnika [si], [se]= ti+on, ti+al, ti+el, ti+eux (npr. station [stasiõ], nation[nasiõ],démocratie[démokrasi], impartial[ãparsjal], potentiel [potãsjel],ambitieux [ãbisjöz]

[ks]= x (manje-više)

[gz]= x (među samoglasnicima) npr. example [igzãpl]

[s]= x (nekad)

Na kraju riječi koja ima više od jednog sloga zadnji suglasnik (osim ako nije c,r,f,l (englesko CaReFuL:) se ne čita. Ako sljedeća riječ počinje sa samoglasnikom (ili sa h) neki se suglasnici onda dodaju toj riječi, a riječi se spajaju. Npr, nous avons [nuzavõ] S time da vrijedi da glasovi na kraju riječi postaju

Glasovi na kraju riječi čitaju se kao

s= [z]

x= [z]

d= [t]

Regionalni oblici

Afrika

Amerika

- Akadijski francuski
- Kajunski francuski
- Kvebečki francuski
- Ternuvski francuski (Newfoundladski francuski)

Europa

Francuski

Oceanija

- Novokaledonijski francuski

Izvedeni jezici

Glavni članak: Kreolski jezici temeljeni na francuskom jeziku

- Antilski kreolski (Mali Antili)
- Haićanski kreolski (Haiti)
- Lanc-Patuá (Brazil)
- Mauricijski kreolski (Mauricijus)
- Michif (središnja Kanada)
- Luizijanski kreolski (Louisiana)
- Reunionski kreolski (Reunion)
- Sejšelski kreolski (Sejšeli)
- Tay Boi ili Tây Bồi (Vijetnam)

Posuđenice

Procijenjuje se da najmanje 13% francuskog jezika čine posuđenice (oko 4.200 riječi). 1.054 riječi su iz engleskog jezika, 707 iz talijanskog, 550 iz staronjemačkog, 481 iz starih galoromanskih jezika, 215 iz arapskog, 164 iz njemačkog, 160 iz keltskog, 159 iz španjolskog, 153 iz nizozemskog, 112 iz perzijskog i sanskrta, 101 iz raznih indijanskih jezika, 89 iz raznih azijskih jezika, 56 iz raznih afroazijskih jezika, 55 iz raznih slavenskih i baltičkih jezika i 144 iz raznih drugih jezika.

Osobine

Vrste riječi ili *classes des mots, parties du discours* su tradicionalno podijeljene u dvije skupine: promjenjive (imenica, pridjev, glagol, zamjenica i član) i nepromjenjive (prilog, prijedlog, veznik, uzvik)
Padež ili *le cas* u francuskom jeziku su istovjetni padežima u hrvatskom. Razlika je u tome što francuska deklinacija nije morfološki razvijena kao hrvatska te se zbog toga, za izricanje različitih padeža, francuski jezik služi prijedlozima, na primjer: N. la maison - G. de la maison. Morfološka opozicija javlja se prilikom tvorbe množine: N. sg. la maison - N.pl. les maisons
Brojevi ili *les numéraux* ne postoje kao zasebna gramatička kategorija nego čine dio pridjeva te se obično nazivaju *les adjectifs numéraux*.
Glagolska vremena. Francuski razlikuje četiri načina, a svaki način izriče nekoliko vremena:
a) indikativ - présent, passé composé, passé antérieur, imparfait, plus-que-parfait, passé intérieur, futur simple i futur composé
b) subjunktiv - présent, passé, imparfait, plus-que-parfait
c) kondicional - présent, passé
d) imperativ - présent ; passé
Glagolska stanja: aktiv, pasiv
Participi: sadašnji, prošli

Rod imenica: muški (masculin), ženski (féminin)
Pomoćni glagoli: avoir (imati), être (biti)
Načini: indikativ (indicatif), subjunktiv (subjonctif), kondicional (conditionnel)i imperativ(impératif)

Vidi još

- Policentrični standardni jezik

Izvori

Vanjske poveznice

- Ethnologue (14th) (http://www.ethnologue.com/14/show_language.asp?code=FRN)
- Ethnologue (15th) (http://www.ethnologue.com/15/show_language.asp?code=fra)

- Izvor : Henriette Walter, Gérard Walter, *Dictionnaire des mots d'origine étrangère*, 1998.

Službeni jezici Ujedinjenih naroda

arapski • mandarinski • engleski • francuski • ruski • španjolski

Izvor: Službena stranica UN-a (http://www.un.org/)

Službeni jezici Europske unije

bugarski • češki • danski • engleski • estonski • finski • francuski • grčki • hrvatski • irski • latvijski • litavski • mađarski malteški • nizozemski • njemački • poljski • portugalski • rumunjski • slovački • slovenski • španjolski • švedski • talijanski

Izvor: Službene mrežne stranice EU (http://www.europa.eu) • *Vidi još: Nazivi EU na raznim jezicima*

Francuski jezici (8) ⇒ Oilski jezici	
Francuski jezici (5 živih)	Francuski • Judeofrancuski • Kajunski • Pikardijski • Valonski;
Povijesni francuski jezici (3)	Anglonormanski • Srednjovjekovni francuski • Starofrancuski